

Miljödepartementet

Remissyttrande över Naturvårdsverkets redovisning av regeringsuppdrag om EU-förordning om minimikrav för återanvändning av vatten

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) tackar för möjligheten att svara på ovan rubricerad remiss och vill härmed anföra följande.

Syftet med förordningen om minimikrav för återanvändning av renat avloppsvatten (nedan kallad förordningen), är att garantera att återvunnet vatten är säkert för bevattning inom jordbruket och därmed säkerställa ett högt skydd för miljön och människors och djurs hälsa. EU vill samtidigt främja cirkulär ekonomin och stödja klimatanpassning, motverka vattenbrist och det resulterande trycket på vattenresurser. I Sverige används renat avloppsvatten inom lantbruket i en mycket begränsad utsträckning, men har istället stor betydelse regionalt i Mälardalen, på Öland och framför allt på Gotland.

I ingressen till förordningen (7) beskrivs att syftet med rättsakten är att underlätta återanvändning av vatten och skapa en stödjande ram för de medlemsstater som vill eller behöver återanvända vatten. EU vill, och anser att, förordningen ska vara så flexibel att den ger utrymme för att fortsätta återanvända renat avloppsvatten, medan Naturvårdsverkets slutsatser dessvärre riskerar att reningsverken inte vill medverka till det på grund av en kostsam och omfattande administration.

Naturvårdsverket har haft en god dialog med LRF under beredningen och uttryckt intentionen att underlätta återanvändning av renat avloppsvatten genom att lägga så lite administrativ börda på slutanvändaren som möjligt. LRF är tacksamma för möjligheten att vara en del i beredningen men bedömer ändå att förordningen ger ett större utrymme för flexibilitet, för både producent och slutanvändare, än vad Naturvårdsverket redovisar.

Krav på tillstånd för producenten

Enligt art. 6.1 i förordningen ska produktion och tillhandahållande av återvunnet vatten som är avsett för bevattning inom jordbruket vara föremål för ett tillstånd. Alldeles nyligen överlämnade Miljöprövningsutredningen sitt betänkande.¹ Ett av de uppdrag utredningen hade var att granska möjligheterna till ändringar av miljöfarliga verksamheter genom en anmälan i stället för en tillståndsprövning. Rening av

---

¹ Om prövning och omprövning - en del av den gröna omställningen, SOU 2022:33

avloppsvatten omfattas av miljöprövningsförordningens 28 kap. och hamnar i kategorin prövningsplikt B eller C. Miljöprövningsutredningen föreslår ett förtydligt och utökat utrymme för när det är tillräckligt att anmäla en ändring av en tillståndspliktig verksamhet samt ett utökat utrymme för undantag från anmälningsplikt.

Miljöprövningsutredningen vill effektivisera miljöprövningsprocessen där det finns utrymme och där det saknas motivering ur miljösynpunkt att kräva särskilda tillstånd. Det finns redan idag utrymme för att följa EU:s krav på tillstånd för producenter av återvunnet vatten genom ändringsförfarandet istället för ett omprövningsförfarande. Det krävs ingen ändring i lagstiftningen, och LRF vill påtala att Miljöprövningsutredningen påbjuder att utnyttja utrymmet. För LRF är det av vikt att reningsverken inte belastas med mer regler och processer än vad som verkligen krävs för att producera återvunnet vatten. Lantbrukarna i de regioner som använder sig av återvunnet vatten är också beroende av att det produceras till en överkomlig kostnad.

Krav på tillstånd för slutanvändaren

LRF ser att Naturvårdsverkets ambitioner har varit att minimera slutanvändarens administration men anser även här att utrymmet är större än vad Naturvårdsverket presenterar. Enligt art. 6.2 i förordningen ska ansvariga parter i systemet för återanvändning av vatten, inbegripet slutanvändaren där så är relevant i enlighet med nationell rätt, lämna in en ansökan om ett tillstånd eller om en ändring av ett befintligt tillstånd. Slut användaren ska enligt art. 5.2 i förordningen medverka i och förbereda riskhanteringsplanen i den omfattning som är lämplig, men något uttryckligt krav på tillståndsplikt för slutanvändaren finns inte.

LRF delar inte Naturvårdsverkets uppfattning att kravet på medverkan i riskhanteringsplanen också innebär ett krav på att slutanvändaren ska vara tillståndspliktig. LRF anser att det ligger inom ramen för 2 kap 3 § miljöbalken att slutanvändaren, det vill säga jordbrukaren medverkar i riskhanteringsplanen och uppfyller sin skyldighet att ...”*vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön*”.

Redan idag finns därtill avtal mellan producent och slutanvändare som tillsammans med beslut från Miljö- och hälsoskyddsnämnd motsvarar en riskhanteringsplan. Dessa anser LRF vara en tillräcklig reglering som motsvarar kraven i EU-förordningen om minimikrav för återanvändning av vatten.

Svensk rätt har således, genom försiktighetsprincipen i 2:3 MB, redan reglerat slutanvändarens skyldigheter. Tillsammans med avtal och nämndbeslut finns tillräcklig reglering för att uppfylla EU:s krav och LRF menar att det helt saknas skäl att göra slutanvändare tillståndspliktiga.

Naturvårdsverket förordar sitt förslag om tillståndsplikt för slutanvändare med att det ger en rättskraft och därmed en trygghet om förutsebarhet för denne. LRF ser givetvis positivt på ambitionen men konstaterar dessvärre att det faktum att EU-kommissionen har fått ett stort utrymme i förordningen att anta delegerade akter tillsammans med det faktum att en miljö kvalitetsnorm alltid kan styra upp ett lagkraftvunnet tillstånd, så blir skyddet för slutanvändare mycket svagt. Administrationen av att söka tillstånd kostar mer än det smakar när utrymmet för tillsynsmyndigheten att förelägga om ytterligare hänsyn och villkor är så stor.

Provtagning

LRF delar Naturvårdsverkets syn, att det är producenten som ska ha ansvar för riskhanteringsplanen fram till det att det återvunna avloppsvattnet anländer till slutanvändaren. Det är endast producenten som har rådighet över vattnet. LRF anser dock att den provtagning som Naturvårdsverket vill kräva av slutanvändaren går längre än vad som krävs för att uppnå syftet.

När det renade avloppsvattnet når den damm där den lagras fram till bevattningsbehovet uppstår sker ingen förändring av den hygieniska kvalitén på avloppsvattnet. Den kvalitésklass som avloppsvattnet har när det överlämnas till slutanvändaren avgör vilka grödor och bevattningsmetoder som vattnet kan användas till. Någon ytterligare analysering hos slutanvändaren bör därför inte krävas.

Rent praktiskt är det svårt att veta exakt när vattnet kommer att behöva nyttjas och tillgången till analysföretag är låg, särskilt med så kort tidsrymd som en vecka. LRF ser inte vilken funktion ur miljö och hälsoskäl slutanvändarens provtagning har utan bedömer att den försiktighetsprincip som regleras i 2 kap. 3 § miljöbalken tillsammans med producentens provtagningar är tillräckligt.

Sammanfattning

LRF anser att det finns utrymme i förordningen om minikrav för återanvändning av renat avloppsvatten och nationell lagstiftning att anmäla en ändring av verksamheten inom ramen för befintligt tillstånd och anmäld verksamhet och att befria slutanvändaren från tillståndsplikt. LRF har uppfattat att Naturvårdsverket vill främja och underlätta användandet av renat avloppsvatten men bedömer att Naturvårdsverket inte sett möjligheterna fullt ut.

Det är av stor vikt för lantbruket och livsmedelsförsörjningen att användningen av återvunnet avloppsvatten kan fortgå, särskilt på Gotland, som är tämligen isolerat och periodvis har stora utmaningar med torka. Även lantbruket på Öland och Mälardalen skulle drabbas hårt om tillgången till renat avloppsvatten försvinner. LRF bedömer dock att det finns goda möjligheter att följa EU-förordningen utan sådana negativa effekter.

Stockholm 2022-11-25

Malin Wildt Persson
T f Enhetschef
Näringspolitisk Analys

Helena Andreason
Jurist
Näringspolitisk Analys

Visby 2022-11-25

Andreas Nypelius
Ordförande
Regionstyrelsen Gotland

Petter Engström
Vice regionchef
LRF Öst